

Tartalom

A sok különféle világ, melyek körülveszik az embert: a fizikai világ, az élővilág, az ember saját világa, a társadalom világa és az információ világa. Ahogyan ugyanaz a világ is többféleképpen tud hatni. Bezártságunk: az ember által ismert és bejárt területek szűkösége.

Megjegyzés

Rövid és érthető téma, mely igyekszik felhívni a figyelmet a világ nagyságára és sokszínűségére, a nagyvilágba beágyazott különféle világokra, melyekről egyébként hajlamosak vagyunk megfeledkezni.

Különféle világok

(Azonosító: 027; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Megismerés

Véletlenszerűség és rendezettség

Metafizika

A világ építőkövei

A világ mélységei

Méreték és arányok

Különféle világok

A világ és a saját létünk csodája

Elvarratlan szálak

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Egység

Program

Az ember élete

1. Többvilág	2	—
2. A világ nézetei	4	
3. Bezártságunk.....	5	1

1. Többvilág

A nagyvilág részeként sok különféle világ vesz körül bennünket.

Ezek külön-külön is szélesek és mélyek. Érdeemes észrevenni őket, és felismerni, hogy mi mindennel körülvéve élünk.

1) A fizikai világ

Ezt több téma tárgyalja, különösen a 'Méretek és arányok' címűből kaphatunk képet elképesztő időbeli és térbeli dimenzióiról. Itt elég annyi, hogy az univerzum **nagyon régi és nagyon nagy**: 13,7 milliárd évesre teszik, belátható sugara pedig 46,5 milliárd fényév.

Egyes elméletek szerint ráadásul ezen kívül is létezhetnek még dolgok. Akárhogy is, az idő és a tér felfoghatatlan mélységeibe ágyazva élünk.

2) Az élővilág

Többsejtű élőlényből eddig nagyjából **1,7 milliót** írtak le, amiből 1,3 millió állat, de becslések szerint összesen akár 100 millió faj is élhet a Földön – sokat eddig még fel sem fedeztek. Ezek közül, bár igen különleges, **az ember csak egy**. Az élőlények világát egy faszzerű szerkezettel lehet leírni, ahogyan az 'Élet és fajok' témában olvasható.

A különböző létformák, legalábbis a magasabb rendűek, mind másképp, a saját formájuknak megfelelően fogják fel a világot. Ez a másik, amit az élőlények világával kapcsolatban érdemes észrevenni: **a világ emberi szemlélete mellett számtalan másféle is létezik még** – és ezek közül sok valószínűleg gyökeresen különbözik a miénktől.

3) Az ember saját világa

Minden ember egy külön világ, egy összetett szerkezet, melynek az elemei sajátosak, rá jellemzők. Mindenkinek más a személyisége, az ízlése, a képességei, az érdeklődése és a tudása, mások lehetnek a sikerkritériumai, az etikai elvei, másképpen jó vagy rossz másokkal, mások a hibái és erényei, más lehet a véleménye, másképpen ítélni meg a dolgokat.

Ráadásul **az ember változik**, mind rövidtávon, például ami az érzelmeit és hangulatait illeti, mind hosszabb távon, például ahogyan tanul és tapasztal, ahogyan megváltoznak a sikerkritériumai és etikai elvei, ahogyan lassan formálódik a személyisége az élete során.

Végül, **mindannyiunk életének megvan a saját története**.

Ha ránézünk egy emberre, **mindebből elsőre nem sok látszik**, sőt az ember gyakran **azzal sincs tisztában, hogy mi lakozik saját magában**.

4) A társadalom világa

A társadalom is egy összetett, sok szempont szerint megoszló dolog:

- Először is vannak a különféle **népek** és népcsoportok, mind a maga sajátos kultúrájával, nyelvével, hagyományaival, temperamentumával. 1
- Egy-egy népen vagy kultúrán belül is sokféle **szubkultúra, közösség** elkülönül, például szakmák, hobbik, életstílus, ízlés, politikai vagy szexuális orientáció szerint.
- A társadalmakat egyúttal sokféle **eszme**, ideológia, vallás és dogma hatja át.
- Ott vannak továbbá **a társadalom funkcionális egységei**, az államhatalmat gyakorló szervektől kezdve a közfeladatot ellátó és civil szervezeteken át a magánszféráig. 2
- Szintén fontos a társadalom vagyoni viszonyok és foglalkozási ágak szerint **rétegzettsége**.
- Nem utolsósorban pedig a társadalomban egymás mellett élnek a különböző **generációk**, melyek az életkorukra jellemző sajátos gondolkodásmódnak és életfeladatoknak megfelelően mindig különböznek, de gyakran ennél többen is, ahogyan a világ változásával mindegyikük más-más hatásoknak van kitéve.

E különféle elemek aztán kapcsolatban is állnak és hatással is vannak egymásra: a **társadalom** nemcsak változatos, hanem változékony is, egy **dinamikus képződmény**. 3

Míndez a **sokszínűség a saját környezetünkben is** megfigyelhető: egy városban belül is sokféle ember él, és sok minden történik egymás mellett. Mi több, **mi magunk is részt veszünk benne**, ahogyan mi is valamely kultúrához tartozunk, van egy foglalkozásunk, politikai nézeteink és így tovább.

Végül abba is érdekes belegondolni, hogy a saját **életünk különféle stációi**, a különféle állapotaink, melyeken egymás után keresztülmegyünk, mind **ott vannak körülöttünk egy időben**. Egymás mellett élnek a fiatalok és öregek, a lelkesek és csalódottak, az egészségesek és betegek. Sokan már megtapasztalták azoknak a döntéseknek a következményeit, melyek még ránk várnak, sokan már megtanulták a leckéket, melyeket nekünk még fájdalmak árán kell magunkévá tennünk. S

Tanulságos dolog hát körülnézni, hogy ki mindenkivel körülvéve élünk, és mi minden zajlik körülöttünk. 5

5) Az információ világa

Ez alatt itt nemcsak az ismeretanyagokat értem, hanem **mindent, ami információvá tehető**, különösen a művészetet is.

Az információ több szinten szerveződik. 6

- Vannak a nagy, **alapvető egységek**, például a vallás, a tudomány és a művészet.
- Ezeknek vannak **ágai**, így a különféle vallások, tudományágak és művészeti ágak, például a kereszténység, a közgazdaságtan és a zene.
- Ezek **tovább bonthatóak** különféle irányzatokra, tudományos iskolákra (paradigmákra) és műfajokra. Így például van a katolicizmus, a keynesi paradigma (mely a gazdaságban az aktív állami szerepvállalás híve) és a jazz. 7
- Mindezekhez pedig egyenként is sok **művelő és mű** tartozik.

A valóságot leíró műveken kívül aztán ott vannak még **a fantázia teremtette világok**. Egy-egy mű akár komplett univerzumokat képes felvázolni, a maga szabályaival, helyeivel és szereplőivel.

Az információ világa olyan sokrétű, hogy magát a választékot **sem könnyű átlátni**, különösen a modern világban, ahol az információs dömpingben könnyű elveszni. 8

Érdeemes kiemelni, hogy a kis dolgok is sok mindent rejthetnek magukban: egy emberben is egy egész világ lakozik, de ugyanezt lehet elmondani a közeli környezetünkről: egy kertről vagy egy településről. Ez mind-mind egy-egy **mikrokozmosz**.

Egyrészt ezért, másrészt mert ma már a technika sok mindent lehetővé tesz, **nem feltétlenül kell messzire mennünk ahhoz, hogy új területeken barangolhassunk, új dolgokat fedezhessünk fel**. Néhány könyvvel, egy számítógéppel és az internettel, egy-két egyéb technikai eszközzel akár egy szobában ülve, olcsón és kényelmesen is bejárhatjuk a világot – illetve a különféle világokat. Esetenként többet is nyerhetünk ezzel, mint a valódi utazással. (Persze azért az utóbbi is jó és hasznos lehet.)

2. A világ nézetei

Ugyanaz a világ nagyon másképp tud hatni, ha másképp nézzük, vagy ha más arcát szemléljük.

Azaz a világról bennünk kialakuló kép relatív. Ennek okai részletesebben:

1) Az ember belső környezete

Egyrészt mindenkinek **más a személyisége és a gondolkodásmódja**, emiatt emberről emberre különbözik a világlátásunk. Másrészt, ahogyan elhangzott, **változunk is**, ami a szemléletmódunkat is befolyásolhatja – különös tekintettel a hangulat hatására.

2) A ránk hatással lévő külső körülmények

Egyfelől a **biológiai forma**: mint említettem, a különféle létformák különbözőképpen látják ezt a világot, és az emberi szemlélet csak egy ezek közül. A biológiai forma azonban az emberi nemen belül sem teljesen egységes, például a férfi és női látásmódban is vannak különbségek.

Másfelől a különféle **társadalmi kultúrköröknek** is megvan a maguk jellemző szemléletmódja, így például az egyes nemzeti kultúráknak, politikai táboroknak, szakmáknak, stb... De a társadalomban kavargó **különféle eszmék** ezen kívül is befolyásolhatják a gondolkodásunkat és világlátásunkat.

Hogy lássuk, mennyit számít mindez, **érdeemes elbeszélgetnünk olyanokkal, akik másmilyenek**, mint mi, például más a személyiségük, a nemük, a társadalmi hátterük, esetleg megváltozott képességekkel rendelkeznek.

3) Az, hogy a környezet más-más arcát mutatja

Ez figyelhető meg például abban, hogy mennyire másképp tud hatni a világ a különböző **évszakokban**. Hasonlót lehet elmondani a különböző **társadalmi berendezkedésekről** is, ahogyan egy elnyomó, diktatórikus rendszerben más benyomásokat szerezhethetünk, mint egy szabad demokráciában. Megemlíthető még az a különbség is, ami a **civilizált**, infrastruktúrával és gépekkel megtöltött **világ és a vadon** között van.

3. Bezártságunk

Az emberek a világnak csak egy kis részéről tudnak, csak egy kis részében mozognak.

Vagyis lényegében tudomást sem veszünk az itt bemutatott világok nagy részéről, a valóságnak csak egy töredékét ismerjük. Ez pedig annak a megítélését is ronthatja, amiről tudunk: hajlamosak vagyunk **szűk perspektívából szemlélni** a világot, egymást és önmagunkat.

Napjaink több szempontból is szűk környezetben telnek: rendszerint ugyanazokon a helyeken mozgunk, gondolataink hasonló dolgok körül forognak, és ugyanazokat a tevékenységet végezzük újra és újra. Ezen kívül **a társadalomban sem érintkezünk túl sokféle emberrel**, leginkább csak a hozzánk hasonlókkal: a velünk egy kultúrába tartozókkal, a saját szakmánkat gyakorlókkal, a mi társadalmi rétegünk tagjaival.

Sokan egész életükben sem gondolnak bele, minek a közepén élnek.

Az pedig, hogy **szűk a perspektívánk, a dolgok félreértésén** túl más miatt is rossz lehet. Többek között könnyebben gondolhatjuk magunkat nagyobbaknak, fontosabbnak a valóságosnál, **szerénytelenné válhatunk**. Hasonlóan, **a problémáinkat is jelentősebbeknek vélhetjük**, mint amilyenek. Továbbá, mivel az általunk megszokottól eltérően szemléljük a dolgokat, **éppen azokat tekinthetjük a valóságtól elrugaszkodottaknak, akiknek szélesebb a látókörük.**

Bezártságunkat több dolog is elősegíti.

Egyrészt a **forma**, amelyben élünk, ahogyan sajátos emberi módon látjuk a dolgokat, és ahogyan a társadalom kijelöl számunkra egy helyet és feladatkört, mely a specializáció fokozódása mellett egyre szűkebb.

Másrészt **az ember nem is igazán törekszik kilépni** a bezártságból. Ez részint azért van, mert szereti a kényelmes, ismerős környezetet, részint viszont mert sokaknak kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy a világ sokszínűségével foglalkozzanak. Különösen így van ez egy olyan társadalomban, ahol tömegek élnek szegénységben, vagy ott, ahol a piaci nyomás miatt nagy a leterheltség.

Harmadrészt az emberek természetüknél fogva **a hasonlók társaságát keresik, illetve hasonulnak** a körülöttük lévőkhöz.

Ameddig az ember nem is hall bizonyos dolgokról, kíváncsi sem lehet rájuk. Így talán a **sokszínűség távlati bemutatása**, a

világ fontos dolgainak felvillantása is hozzájárulhat az **érdeklődés felkeltéséhez**, ezen keresztül pedig a reális világkép eléréséhez, a megismerés egységesebbé tételéhez.

A véleményedet akkor is nyugodtan elküldheted, ha úgy érzed, nem értesz túlzottan az adott témához. Azt ilyenkor is ugyanolyan jól meg tudod mondani, hogy mennyire tetszett, mennyire ítélted hasznosnak. Arról meg, hogy mennyire volt igaz, legfeljebb nem nyilatkozol.

Klikkelhető linkek (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

[Kérdőív](#) – [Fórum](#) – [Email](#)

Valamint, ha tetszett, oszd meg ezt a témát a Facebook-on.

Klikk a gombra (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

